

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 14.

Lördagen den 8 April

1843.

China och Engelska Opiumshandeln.

En blick på de sistförflutna årens händelser.

Engelsmännens segrar öfver Chinesarne och den fördelaktiga fred, som öppnar "det himmelska riket" för Europeerne, är en tilldragelse, som otwifwelaktigt gör epoch i Europas politiska annaler, och skänker näring åt förhoppningar och planer, möjligen alltför sanguiniska och djerfwa, när det blir fråga om att operera på ett fält, som Europas handel och kultur önska underlägga sig. Hvad framtiden bär i sitt slöte, är en hemlighet, som stundom gåddar den skarpsinnigaste combination af sannolikheter.

Wisserligen är det mycket som talar för, att den stationära odlingen ej kan hålla stånd, under en brytning med den Europeiska civilisation, som i sina friska lifsyftringar eger en borgen för nya segrar; och en murken byggnad, på hwilken sekler härjat, tydes ej vara långt från sitt fall. Utan att wid detta tillfälle förlora sig i en beräkning af de sannolika förändringar, hwilka stunda i det widsträckt land, som så länge undandragit sig Europas blickar, kan man ej undgå att i den redan tillkämpade terrainen se en seger, en af de många, som intyga Europas öfwerlägsenhet öfver Orienten. Sakernas vemotståndliga makt drifwer westerns krafter alltnärmare Asiens äldsta kulturländer. Indien är en Engelsk provins; och China, denna slutna werld, som aldrig utöfswat något inflytande på westerlandets bildning, ej heller från denna mottagit några lån, är på wägen att mottaga de intryck, hwilka ej länge kunna uteblifwa efter den bevröring, som är följd af en Europeisk kolonisation, som sträcker sig till flera punkter, än förr. Ser man på den omedelbara anledningen till kriget mellan China och Engelska kronan, så är det onekligt, att ofta en synbar orättwisa, en folkrättens kränkning bidragit till en

brytning, som lofwar att blifwa winstbringande för menliga odlingen. Hwem kan förswara Engelska köpmäns anspråk att i China insmuggla Opium, ett gift, som hotade att undergräfwä de inföddes krafter, och ärligen drog en betydlig summa klingande mynt ur landet. Inga ränker, intet inflytande å en annan Europeisk matts sida behöfwer man tänka sig i werksamhet, för att förmå Chinesiska regeringen till stränga mått och steg, i fråga om en lagarnas kränkning, som ur flera synpunkter uppmanade till förbud och restrictioner. Ärligen utfärdades stränga förordningar mot opiumhandeln. Och alla är brukade de Engelska fartygen med Opium ombord taga sin ankarplats wid ön Lintin, som är belägen i Cantons farvatten. Först när sydwestwindarna twungo att söka en säkrare hamn, seglade de till Hong-Kong. Den Chinesiska flotta, som skulle waka öfwer förbudets helgd, och förebygga contrabandshandeln, afbröt ej i någon betydlig mån denna handel. Twertom drefs denna mera ostördt med tillhjelp af Engelska båtar och Chinesiska Jonker, hwilka begagnades till att utlasta nämde wara och sätta den i land. Förlusten på denna handel för Chinesiska tullinkomsterna war ganska ansenlig. Mycket mynt gick ur landet. Man har beräknat importen af opium för år 1838 till 35,000 kistor; och penningwärdet uppskattades till 105 millioner Frances.

Troligen på grund deraf att priserna på opium stegrats, har man beräknat wärdet af denna importwara till icke ringare än 150 millioner Frances. Man har påstått, att i blanka piastrar betaltes en stor del af denna summa, heldst contrabandshandeln fordrade skyndsamt, och tillät ej det warubyte, som merändels är wilkoret för en af lagarna skyddad handel. Likwäl bör anmärkas, att en af Chinas högre embetsmän, hwars yttrande om opiumhandeln nedanföre skall meddelas, beräknade förlusten i redbart mynt, som den

olofliga handeln ådrog landet, till 10 millioner "taels," eller, som är detsamma, till 70 millioner Francs. Summorna och waruwärden nedfattas temligen betydligt i en uppsats öfver Chinesiska handeln, som en Fransysk Författare lemnat till *Revue des deux mondes*. Men denna författare har till stöd för sina beräkningar tagit året 1837, och importen af Opium steg betydligt det följande året. Efter en annan calcul förlorade China af sitt inhemska mynt (en argent sycée) endast 25 å 30 millioner årligen. För öfrigt betaltes opium med thé; årliga exporten af sistnämnda vara uppgick till ett värde af 90 millioner Francs. Det är omöjligt att controllera de afvitande uppgifterna. Mycket beror på handelsbalancens förändrade ställning i olika år. Justräntes äfwen beloppet af det klingande mynt, som wandrade ur landet, så war det likväl för China en icke ringa förlust att skänka bort sitt thé i utbyte för ett gift, som demoraliserade folket och förstörde dess kraft. Derpå fästes äfwen uppmärksamhet af en Chinesisk Mandarin wid namn Choo-tsun, som jemte flera sina embetsbröder rådfrågades af Chinas Regering, för att bestämma, hvilka åtgärder, som borde widadas, för att hämma opiumhandlen och minska dess för landet förderliga följder. Choo-tsun tror, att den pecuniära, eller finansiella förlusten, som Opiums-importen ådrager China, endast i andra rummet bör komma i betraktande. Begagnandet af denna handelsartikel werkar förstörande på folkets moraliska och fysiska krafter. Detta fordrar å wår sida en allwarlig uppmärksamhet, då folket är den grundwal, hwarpå riket hwilar. Förmögenheten är wisseligen källan till folkets utkomst; men de förluster denna lider, kunna godtgöras. Ett utarmadt folks belägenhet kan blifwa bättre; men hwad som ej står i menstlig förmåga att hjulpa genom konstlade medel, är ett folk, som yppighet och utswäfningar förstört. Choo-tsun upptager och hjuder till att wedelägga ett votum, som afgafs af en annan Mandarin wid namn Nactse. Denne sednare hade utgått från den synpunkten, att bruket af opium war alltför allmänt, för att några förbud kunde hämma spridningen. Contrabandshandeln skulle endast tilltaga, och staten se sina tullinkomster minska; i ställe för att Regeringen kunde förbehålla sig ledningen af opiumhandeln, i fall denna tilläts. Skulle det fortwara, som det hade börjat, kunde man frukta att se allt redbart mynt förswinna ur landet. Ty om än Canton stängdes för Europeerna, upphörde ej derföre den förbudna handeln.

Den kom att så mycket mera obehindradt drifwas på andra kuster af det widsträckt riket, der en mängd hamnar inbjödo till en contrabandshandel, som aldrig kunde hämmas. De orter uppräknas, der opium blifwit insmuggladt; och om än de trafikerande blifwit fördrifna af lokalmyndigheterna, så är det säkert att betydliga quantiteter af opium försålts. De många öarna tjente till nederlagsplats, och derifrån gingo båtar med lasten till Chinesiska contineten. På dessa grunder, hwilka swärligen kunna wedeläggas, tillstyrkte Nactse, att man borde tillåta hwad ej långre kunde hindras. Hanisterna (Chinesiska köpmännen) borde åläggas, att betala med waror. Genom stränga förbud mot utförseln borde förekommas, att icke piastrar, eller Chinesiskt mynt fördes ur landet, och wanärande straff stadgas mot Chinesiska undersåtare, som gjorde bruk af opium. Detta förbud borde isynnerhet gälla civila och militära tjenstemän.

Efter all sannolikhet hade man kommit derhän, att formliga förbud ingenting uträttade. Såwida hade möjligen Nactse rätt, att Regeringen kunde mera obehindradt trygga sina inkomster och sätta en gräns för silfwerutförseln, genom att förbehålla sig ledningen af en handelsgren, som, hwad man än kunde anmärka om dess förderliga följder, war för allmänt spridd och för mycket gynnad af en olycklig smak, för att en hastig återgång war tänkbar, eller ens möjligheten insedd att sätta en gräns för det onda. Nactses förslag förvädde slytningen, att draga all möjlig fördel af ett ondt, som ej kunde utestängas. Choo-tsun tog deremot i betraktande det förderliga inslytandet på folkets alla krafter och förmögenheter, som bruket af opium medförde, och wi hafwa ofwanföre redowist för de sanna och wälgrundade betraktelser han bifogade; att den oeconomiska synpunkten endast i andra rummet borde komma i fråga, men främst bewarandet af folkets sedliga och fysiska krafter. Han yrkar, såsom ofelbart botemedel mot det onda "*la sévère et striete application des lois, qu'il considère comme suffisantes, si elles sont observées.*" Kew, en tredje Mandarin biträdde den här andragna meningen, och tillstyrker en oblidelig stränghet mot alla, som öfwerträdde lagarna. Det är swårt att afgöra, om något waraktigt resultat kunnat åstadkommas, genom att wädja till lagar, hwilkas kraftlöshet war alltför synbar, lagar, hwilkas werkställande berodde af embetsmän, som till en stor del gifwit anledning till att man mistänkte deras egennyttia och medgörlighet. Förslaget

war godt, i fall det funnat utföras. Att tillåta folket, men icke embetsmännen bruket af Opium, wore att med skenet af laglighet bemantla en utswäfning, som snart skulle sträcka sina förderliga werkningar till en samhällsklass, för hwilken den förut warit okänd. Och då embetsmännen merendels togos ur folket, är det otänkbart, att i fall deras anhöriga rökade opium, och de sjelfwa en gång want sig derwid, de sedan skulle lägga bort bruket af detta gift. Rew som tillhörde den strängare åsigtan, yrkade derjemte att först straffa alla Chinesiska undersåtare, som i nämnde punkt befunnits wara lagbrytare och sedan fängsla de främmande köpmännen. Dem borde man tvinga till att stäcka till deras hemorter alla fartyg som hade opium ombord. Han tillstyrker att i bref till Engelsmännens konung (Regering) underrätta om de påföljder, som opiumshandeln haft. Att de Chinesare, hwilka drifwit nämnde handel, blifwit strängt straffade; men med främlingarne har man hittills haft öfwerseende; skulle de likwäl fortfara att ytterligare drifwa denna handel, blifwa de straffade till lifwet. Handeln med andra waror, såsom thé, sidentyger, etc. kommer att såsom hittills wara fri. Rew slutar med följande anmärkning: "Någon kunde tycka, att detta behandlingsfätt är alltför strängt, och torde föranleda ett krig på våra gränser. Jag har moget öfwerwägt detta ämne, och gjort mig denfrågan, hwarföre Barbarerna, som ej i sitt eget land röka opium, "cherchent à empoisonner avec cette drogue la terre centrale des fleurs, et pourquoi, lorsqu'ils ne novs apportent plus d'argent étranger, ils veulent nous enlever l'argent de notre sol." Efter mogen öfwerläggning, och ej utan att hafwa sett saken från alla sidor, beslöt Chinesiska Regeringen att använda stränga åtgärder till hämmandet af opiumhandeln. Det war af största wigt, att för Europeerna stänga alla andra Chinesiska hamnar, än Canton, der man lättare kunde bewaka deras steg, och förekomma en smyghandel, som på andra punkter skulle hafwa alltför mycket närmat Europeer och Chinesare till hwarandra. En för utsträckt förbindelse med främmande nationer hotade att blifwa farlig för ett rike, som stödde sig på isolering. Wäl beräknadt för den dåvarande ställningen, tyckes Reshens förslag hafwa warit, som yrkade att under flera års tid afbryta all handel och all förbindelse med Europeerna. Man återkommer emedlertid alltid till den frågan, huruwida det stått i Chinesiska regeringens makt, att gifwa werkställighet åt ett dylikt beslut. Det är bekant, att, då den i Canton

låt lägga embargo på Engelskt opium, upphörde derföre icke den olofliga handeln med nämnde wara, utan twertom blefwo på andra obewakade punkter wida större quantiteter, än förr, importerade. Regeringen i det himmelska riket gjorde emedlertid allt, hwartill den af moraliska och oekonomiska skäl såg sig uppmanad, för att afbryta en importhandel, som förstörde folkets krafter, minskade tullinkomsterna och drog ur landet både klingande mynt och redbara handelsartiklar, hwilka förswunno, utan att lemna annan ersättning, än ett berusande gift, som grep omkring sig allt mer och mer. Må man gerna betwisla, huruwida de mått och steg, som träffades, swarade mot ändamålet; oweder-sägligt blir det i alla händelser, att Chinas regering war besogad till hwad den gjorde, utan att ådraga sig någon grundad anlagelse för att hafwa kränkt folkrätten. Högst wigtiga skäl uppmanade till att skänka lagarna wördnad och göra förbuden åtllydda. Åttningen för sig sjelf, omsorgen för undersåtarnes bästa woro tillräckligt talande motiver, hwilka förefrefwo ett bestämdt och strängt handlingsfätt mot främlingar, som winningslystnaden förledde till att under folkrättens och gästfrihetens skydd öfwertråda landets lagar. Man förebrår Chinesarne, att folkrätten är ett för dem främmande begrepp, och att detta lika litet ingår i deras föreställningskrets, som benämningen är till finnandes i deras ordböcker. Wisserligen måste medgifwas, att de med ett stötande högmot, som bör tillskrifwas deras isolerade bildning och öfwerlystelsen om det himmelska rikets företräden framför alla andra stater på jorden, och med en för långt drifwen känsla af inbillad öfwerlägsenhet behandla Europeerna som barbarer, och tänka sig dem endast i ett förödmjukande beroende af China. Chinesarnes eget fädernesland kan umbära alla andra länder; men Chinas thé, sidentyger och indigo hafwa blifwit nöwendighetsartiklar i den civiliserade werlden; och de folk, som för att skaffa sig dessa handelswaror, öfwersegla werldshafwet, tänker sig Chinesarn såsom beroende af sig, af sitt land, och dess produkter och af den rättighet att inköpa dessa, som regeringen efter omständigheterna kan gifwa, eller återtaga. Grundade anledningar till misnöje hafwa Chinesarne gifwit både Engelsmän och Europeer i allmänhet, särdeles i förslutna tider. Utbryta misshälligheter bland deras landsmän och utlänningarne, och en olyckshändelse inträffar, då fordras, att en äfwen icke uppsätlig handling bör straffas. Grundsatsen att endast hålla sig till

handlingen, och ej till motiverna, har ofta ådragit chinefarne en slugga af orättwisa, af wäldsamhet och förtryck. Det war äfwen omtanken om Brittiska undersåtares personliga säkerhet och en önskan att låta dem tillgodonjuta Engelska lagarnes beskydd, som för-mädde Elliot, när han hade sig uppdraget öfwerinseendet öfwer Engelska handeln i China, att beklåda sig sjelf med en utomordentlig domsrätt. Detta prerogativ hade ej af hans regering blifwit på honom öfwerflyttadt, och godkändes ej heller af Lord Palmerston. Men omständigheternas twång rättfärdigade den utomordentliga makt, som Elliot tillagnade sig; något som war alldeles nödwändigt för att med rättwisa bilägga de misshälligheter som uppstått mellan hans landsmän och Chinefarne, och sätta en gräns för de wäldsamheter, hvilka de förra föröfwat. Chinefarnes grundsats, att äfwen i fall wäldswerkaren ej kunde ertappas, låta lif gå för lif, gjorde Elliots melankomst nödwändig. Man inser således, att omständigheter hade inträdt, som inneburo anledning för Europeerne att beklåda sig öfwer sin ställning uti China. Men dels berodde detta på Chinesiska rättsbegrepp; dels hade Britterna ofta genom sitt eget laglösa behandlingsfätt föranledt så betänkliga förhållanden. Å andra sidan tilldelas Chinefarne de mest fördelaktiga witsord öfwer det sätt, hwarpå de bemötte Europeerne. Inglis, sedan han sexton år lefwat i Canton, förklarade inför en af Parlamentet nedsatt Comitée: "Chinefarne hafwa alltjemt ända tills de sista tilldragelser, som timade, iakttagit en sällsam försigtighet (wonderful caution), och hwarken förgripit sig på främlingarnes lif eller egendom. Intetdera har, alla hotelser oaktadt, ända dittills, varit blottställdt för någon verklig fara." Elliot skrifwer i en i början af 1839 utfärdad dépeche: "Tills för få dagar sedan gafs det ingen ort i werlden, der en främling kunde till lif och egendom wara mera säker, än i Canton." Jardine, en erkänd Opiumhandlande, "die eisenköpfige, alte Nase," (detta är en Tyss Journals öfversättning af det epithet, som gifwes Jardine i Chinesiska offentliga handlingar), Nämnde Jardine yttrade följande wid en afskedsmåltid, som anställdes för honom i Canton: "Länge har jag lefwat i detta land, och bör äfwen säga något till des fördel. Här finna wi war personliga säkerhet mera tryggad af lagarne, än på många andra orter, såväl i Orienten, som annorstädes. I China kan en främling sofwa wid öppet fönster, utan att behöfwa frukta för lif, eller egendom. Båda de-

larna skyddas af en waksam och förträfflig polis. Af färer stötas med en exempellös lätthet, och öfwerhufwudtaget, med utmärkt redlighet. Inträffa undantag så ställa de endast reglens allmänna giltighet i en så mycket klarare dager. Jag bör ej heller förtiga den artighet som Chinefarne i allmänhet wisa främlingar. Denna och andra omständigheter förklara, hwarföre många af oss ofta wända tillbaka till detta land, och så länge stanna här qvar."

(Fortsättes).

Jordstorpanns tillväxt genom osynliga organismer.

(Forts. o. fl. fr. föreg. nr.)

Men om sålunda Ehrenberg, i dagligen sig under ögonen förnyande företelsor i naturens stora werkstad, såg tillräckliga analogier för att förklara uppkomsten af stora minerallager genom för blotta ögat osynliga organismer, så framstod å andra sidan som en otydd gåta den frågan, hwart de ofta i ofantliga massor sig utwedlande Infusorierne förlora sig på många ställen (i torfgraswar m. fl.), der man af dem i Slammen upptäcker högst obetydliga spår. Blifwa Riselskalen åter upplösta, och hwad förmår att upplösa dem? Af djur hvars tarmkanal ofta deraf är uppfylld, utkomma Riselskalen oförändrade, sedan den inre kroppen är förtärd. Påfallande syntes honom den mängd af Quartssand, som ofta i Slammen är förwarad. Blir den alltid ditbläst af vinden, eller kanske süntra de små Infusorieskalen småningom tillhoppa i små klumpar och bilda denna sand?

Desa frågor förde Ehrenbergs undersökningar in på frågan om sandens och de flintan omgifwande kalklagrens bildning.

Man har länge wetat att kalk i stor mängd inneslöt petrificerade organismer; och Strabo trodde till och med att de små, uti de sönderfallande Egyptiska pyramiderna observerade, linsformiga kropparne woro de förstenade quarlesworne efter de för de tallösa arbetarne sammanhopade massor af Linser. Linné, mera ledd af sitt anande snille än stödd på ofullkastliga bewis, war den förste (1745) som uttalade den meningen att all kalk är en produkt af djur. Buffon (1749) instämde häruti, men sednare Geologer, in-seende huru osäkra de för denna åsigt talande facta i sjelfwa werket woro, hafwa i så mätto åter afwi-

fit derifrån, att de icke ansett det djur-lemningarne inneslutande och kalkens hufvudsakliga massa bildande coementet som en produkt af djurriket.

Emedlertid bidro några af Janus Mancus, en Läkare i Rimini, gjorda observationer (1730) att förbereda och undersöka den Linneanska äsigtan. Han fann i Hafsfanden wid Rimini en sådan massa af små för blotta ögat osynliga djurskal, som han kallade för Ammons-horn, att han deraf räknade 6700 i sex unns sand. Beccari, Professor i Bologna, upptäckte året derefter att dessa Ammons-horn utgjorde en väsentlig beståndsdel af sanden kring Bologna, och han ansåg dessa små hafsdjur hafva blifwit hopade i sådana massor midt in i fastlandet af Italien under syndasfoden. Observationerna öfver dessa smådjur ha sedan betydligt öfats så att Alcide d'Orbigny, efter observationer af hafsfanden ifrån Frankrike, Italien, England, Isle de France, Sandwicksöarne, Malouinerne, Marianerne m. fl. funnat uppställa öfver 600 arter af dessa microscopiska djur. Cuvier säger att de utgöra ett af de mest utbredda fossilerne, som uteslutande ofta bildar hela kedjor af kalkberg och omätliga bankar af byggnadssten; och Deshayes anmärker att i den sten, hvaraf Paris är byggd, kunna lika många Miliolæ uppsökas som deri ses sandkorn, och att man utan att öfverdrifwa wäl kunde säga att Paris war byggd af Miliolæ. Emedlertid är det, oansedt det rika material som föregående observationer lemnat, egentligen Ehrenberg som wisat måttigheten af det inslytande som dessa små, för blotta ögat osynliga, organismer utöfwat på jordförpans bildning.

Nedan wid sina undersökningar af de fossila Infusorierna hade Ehrenberg funnit ibland kiselkalken uppblandade kalkskal af små för blotta ögat osynliga djur, kallade Polythalamier. Samma former fann han jemväl i skiffritan men i obetydlig mängd, jemförd med det dem inneslutande coementet, som syntes bestå af små elliptiska platta partiklar och deras fragmenter. Genom förnyade försök och variationer i sättet att preparera objecterna för microscopet, lyckades det honom slutligen att få så wackra preparater att jemväl de coementet eller kalkens hufvudmassa bildande partiklarne kunde bestämmas. Han undersökte nu den franska krittan (ifrån Meudon), den Engelska (ifrån Brighton, Norwich), den Irländska, den Danska, den gula krittan ifrån Grodno i Polen, den gulhwita ifrån Catto-lica på Sicilien, en krita ifrån Grekland o. s. w. Re-

sultatet af hans undersökningar war, att alla ofwän- nämnda och troligen alla slag af krita, utom de lemningar af större djur som de innehålla, äro produkter af djur (Polythalamier), och utgöras till den wida största delen af små microscopiska kalkskal af $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{8}$ lineas diameter. De äro i sådant antal der för handen att, om och man endast tar de wäl conserverade i beräkning, öfwer en million deraf inrymmes inom ett cubiktum och öfwer 10 millioner på ett stälspund krita.

Men det är icke blott den Europeiska hwita krittan, som är en produkt af dessa små osynliga organismer; den microscopiska undersökningen har wisat att jemväl nummulitkalken, Pyramidernes hufvudmaterial, och som ännu återfinnes i de klippor, som på en utsträckning af öfwer 60 mil utgör Nilens infattning och som höja sig 100—300 fot öfwer Flodbädden, och hwilkas Plateau sträcker sig åt wester långt in i Sahara och kanske hufvudsakligen bildar den, äfwenledes är en massa, utan tal, af dessa små kalkskaliga djur och just af samma genera och arter, som de, hwilka bilda den Europeiska hwita krittan. Observationerne förbinda sig sålunda ifrån Egypten djupt in i det westliga Africa; samma smådjur som utgöra Egyptens klippor ha jemväl bildat trakten kring Dran i en stor utsträckning wid foten af Atlas, och wäl tillåter ytans likhet af den omätliga Sahara att tro på en öfwerallt lika uppkomst, som de då norra och östra söderna observerade gränslinierna utwisa. Följaktligen, hwilken mening man och må hafwa haft om bergmassornes geognostiska ställning i det fordna Libyen, så gifwa de microscopiska undersökningarne ett nytt och ofelbart resultat; och den fordom gängse föreställningen, att Sahara wore ett omätligt Sandhaf, som uppstått ifrån de genom Klipp-plateaueus djupa klyftor framgående sandiga Caravan-wägarne, är att anse som uppenbarligen oriktig.

Men icke blott emot wester sträcka sig de tydliga spåren efter samma organiska inverkan på Africas fasta land, utan de wisa sig ifrån Cahira jemväl mot öster öfwer till Asien. Klippstuffer, som Ehrenberg medbragt ifrån Tor och andra ställen i Sinaitiska Arabien bestå af samma microscopiska kalkskal som Egyptens nummulitkalk; och samma bildning synes ifrån Sinai widare utbreda sig genom den stora ödesflätten östligt emot Palestina ända till Libanon.

Kritlagren i Söden och de i Norden förete några wäsentliga skillaktigheter. Jemförelse af krittlagren

wid Dran i norra Africa med dem ifrån Caltanissetta på Sicilien wisar, som en wäsentlig character hos kalkbildningen i Södra Europa, att ett mærgellager, hwilket den microscopiska analysen wisat bestå af Kiselinfusorier, alltid afwerlar med ett kalklager d. w. s. med ett lager Polythalamier. I norra Europa saknas dessa reguliert med kritan afwerlande mærgellager, men här förekomma i stället flintlagren, hwilka med få, högst locala undantag, saknas i södren. Dessa förhållanden föra allt närmare till förklaringen af flintans bildning och bekräfta den supposition, som de i flintorna funna spåren efter Infusorier redan lemnat anledning till, nemligen att dels desamma, dels dem liknande kiselbjur, hwilka i Södra Europa bilda med kalken reguliert werlande mærgellager, jemwäl bildat de massor wi nu förefinna, under form af flinta, i norra Europas kalk; och att endast deruti är en skillaktighet, att öfwerallt i Norden en process inträdt, som sammansmält de lösa skaln till en fast massa, då de oftast i södren förblifwit i sitt ursprungliga stid.

Det har redan blifwit nämndt att det är samma icke blott Genera men äfwen Arter, som bildat kritan ifrån de mest aflägsna ställen — den Europeiska skrifkritan lika wäl som det norra Africas och westliga Asiens kalkmassor. Isynnerhet härwid öfverraskande är, att det blott är några få (5) och samma arter, som i alla bilda hufvudmassan. Detta gäller dock endast om den secundär-formationen tillhörande kritan; de äldre Dolith- och Jura-kalkbildningarne, hwilka den microscopiska analysen jemwäl wisat wara en produkt af Polythalamier, ha uppstått genom andra i den egentliga kritan ingenstädes funna arter.

Det har jemwäl redan blifwit antydt att stora massor af hafssanden är en produkt af Polythalamier, i det den till en betydlig del utgöres af dessas små kalkskal. Denna sandens bildning af Polythalamier är att anse som omedelbar, i det man ingalunda behöfwer alltid antaga den lösa kalksanden som spillrorne af förstörda kalkklippor. Medelhafwets basin är rik på ett ännu werksamt organiskt lif, hwartill blotta ögat knapt ser några spår, men som uppenbarar sig i Dyner och kalkiga sandmassor, hwilka bergshöga höja sig i hafwet; och samma phenomen wisa sig i röda hafwet. Sanden från Syrien och Libyen wisa samma djur, som sanden wid Rimini — de redan i början af förra sekellet upptäckta Ammons-hornen. Det kan sålunda framställas som wetenskapligt säkert resultat att mycken kalksand är en fortwerande produkt af lefwan-

de kalkskaliga djur, under det att det synes sannolikt, om det icke låter som bestämdt factum fastställas, att mycken Quarzsand är en produkt af Kiselskaliga infusorier. Dock är ingalunda all Quarzsand sålunda att anse: Hela Östersjö-basinen ifrån Elben östligt till Peltersburg, norra Tyskland och kanske jemwäl hela Caspiska hafwets bäcken utgöres af de till sand sönderfallne spillrorne af granitmassor *).

Den fordom uppställda, men sedan, såsom icke på säkra grunder hwilande, af de nyare geologerne öfvergifna åsigten om kalkens bildning genom organiskt werksamhet, kan sålunda nu som säker fastställas. Det har wisat sig att icke blott den egentliga kritan utan äfwen Jura-kalken är en produkt af microscopiska djur, hvars kalkskal mer eller mindre sönderfallit och öfvergått till en Dorganiskt krita eller en tät kalksten; det har wisat sig att de af kalken wanligen inneslutna mærgel- och flintlagren med deras afarter är en produkt af kiselskaliga Infusorier; det har wisat sig att hafsbudnerna wid många kuster fortwerera jemnt genom Polythalamier liknande små organismers werksamhet, och att en stor del af Libyens sand är en produkt af dem. Det organiska lifwet tar följaktligen i anspråk en ganska betydlig del i bildningen af jordens fasta såsom oorganiskt wanligen ansedda massa.

Wi komma här till den naturforskarn sig så ofta påträngande reflexionen: Af huru enkla medel betjenar sig ej Naturen för att komma till stora mål. Ett warde i tidens morgon behöfde blott framfalla några för menniskoögat osynliga organismer och wattenet fylles med lif, och land och berg uppstiga ur djupet. Generationer, utan tal, af dessa enkla organismer slöfas som medel för högre wäsenden, hwilka åter alltjemt uppoftas för högre och högre, tills menniskan framstår som skapelsens herre. Naturen erkänner inga jemlikhetsprinciper. Lägre wäsenden få alltid ge wika för högre, och dessa se utan deltagande ned på det hwimmel af lif som rörer sig under dem. — Menni-

*) Möjligen härleder sig ifrån detta olika sandens bildningsfätt det olika utseende sandmassorne wisa wid Medelhafwets och wåra egna kuster. Sanden bildar hos oss blott lösa bankar, som olika strömningar och windar förändra och förflytta ifrån ett ställe till ett annat. Wid kusten af Medelhafwet synes sanden ofta (t. ex. i wiken wid Villa Franca) sammanpacka sig med lager af de torra bladen af Posidonia, och slutligen fintra tillhopa till nästan stenhårda massor, som åter småningom urholkas och tillglattas af den uppsläende wågen.

skoogat har af millioner sjelfständiga, olika och pry-
ligt formade wäsen (som beklåda våra visittfort, tape-
ter etc.) blott intrycket af det renaste, det lugnaste hwitt,
utan aning om den mångfald och det lif som en gång
frambringat det.

J. G. A.

Svensk Literatur under Mars månad:

Teologi: Om Arbetsdagen och Swilodagen. Profpredikan
i Stockholms Storkyrka 17:de Söndagen efter Hel. Tref. 1842.
Af Arb. August Afzelius. 8 ff. — Försök till Föreläsning öf-
wer lifnelsen om den otrogne Gårdsfogden. Luc. 16: 1—8.
Af P. E. Rudebeck. 16 ff. — Om Christi Gudom. Predikan
på Juldagen i Gessle Stads Stora Kyrka (af C. J. Lénström)
På begäran utgifwen. 8 ff. — Tal wid firandet af den 25:te
Årsdagen af Hans Majst Konungens anträde till regeringen,
hållet i Gessle Stads stora Kyrka af C. J. Lénström, t. f. Lec-
tor wid Athenæum i Gessle. 8 ff. — Det christliga Hemmet
framställt i trenne predikningar på 1:sta, 2:dra och 3:dje Sönd.
efter Trettiondedagen i Stockholms Storkyrka 1843, af C. E.
Wenström. 2:dra uppl. 16 ff. — Profpredikan hållen i Mariä
Magdalena Kyrka i Stockholm på 2:dra Söndagen i Fastan
1843, af J. Ternström. 12 ff. — Rättwardsbok för Ungdom
af J. Wisen. Ny upplaga. 32 ff. — Några iakttagelser wid
Ungdomens Rättwardsberedelse, af M. Westergren. Pastors-
Bikarie. 16 ff. — Passions-Historien berättad såsom en rät-
tegång efter Judiska lagen, eller Jesus inför Caiphas och Pi-
latus. 20 ff. — Commentar till Johannis Evangelium af A.
Tholuck, Öfvers. 2:dra uppl. 2: 32. — Biblisk Commentar
öfwer Nya Testamentets samtliga Skrifter, af Dr H. Dis-
hausen. 2:dra Bandets 3:die Häfte. 1: 32. — Magnus Fre-
drik Roos' Rättwardsbok, innehållande Betraktelser och Bönor,
för friska, sjuka och Rättwards-ungdom. Öfvers. af J. N. M—n.
2:dra uppl. 24 ff. inb. — Gottfried Büchners Bibliska Reals-
och Verbal-Concordans. Ny uppl., bearbetad af F. Sjöstedt.
2:dra häft. 32 ff. — Doktor M. Luthers Lilla Katekes, med
föreläsning, af Wäpelin. 8 ff. — Arnds sanna Christendom
och Paradislystgård. Ny öfvers. Med pl. 4:de häft. 32 ff.
— J. J. Rambach, Kristus i Mose d. ä. en Föreläsning öfwer
Gamla Testamentets Prophetior och Förebilder om Christo, syn-
nerligast de, som äro till funnandes i de 5 Mossis Böcker. Öf-
wers. 4 R:dr. — Praktibibeln, 22—24 Häftet innehållande slut-
tet på Bibeln samt 12 plancher. 4 ff. för Subskrib.

Filosofi: Naturmänniskan. Försök till betraktelse öfwer
Lifwets wigtigaste sanningar såsom bestående med ewerdliga la-
gar. Författad och den tänkande Allmänheten tillagnad af C.
J. Warell. 1: 40. — Populär framställning af Hegelska Phi-
losophien, i bref till ett Fruntimmer. Af K. M. F. Mager.
Öfvers. Med förord af F. G. Afzelius. 36 ff.

Filologi: Kort Latinsk Grammatika med bifogade öfnings-
exempel för nybörjare, af R. Kühner. Öfvers. och till Swen-

ska ungdomens tjenst utg. af C. W. Callerholm. 36 ff. — La-
tinsk Läsebok och Ordbok, af F. Ellendt. Öfvers. och till Swen-
ska Ungdomens tjenst utg. af C. W. Callerholm. — Raphaël
Kühners sammandrag af Latinska språkets formlära jemte bifogade
Latinska och Swenska öfningsexempel, samt dertill hörande
ordregister för den första undervisningen i latinska språket. Till
ungdomens tjenst öfversatt af C. G. Berling, Rector wid Ca-
thedral-Skolan i Lund. 28 ff. — J. J. Guinchard, Lärobok i
Franska Språket. Första Delen. 4:de förbättr. uppl. 1: 24.
— Souvenirs, impressions, pensées et paysages pendant
un Voyage en Orient par A. de Lamartine. 3 utdrag för
Gymnasier och högre Apologist-Skolor; med bifogade historiska,
geografiska och grammatikaliska anmärkningar, samt en fullstän-
dig Ordbok. 1 R:dr. — Praktisk Lärobok i Engelska språket
för begynnare, innehållande Grammatik, Läs- och Ordbok samt
Prononciation på alla i boken förekommande Ord, af C. G.
Jungberg. 1: 24. — The Life and Voyage of Christo-
pher Columbus, by Washington Irving. Abridged by
the same for use of schools. Med upplysande noter, en
kort grammatik och fullständig ordbok. Andra uppl. omarbetad
af C. N. Sjölander. 1: 36.

Pädagogik: Försök till Lärobok för Folkskolorna i Kal-
mar Stift. 12 ff. — Skulet för och nu, eller Midsommar-
Aftonen, af Förf. till Grannarne i Skärgården m. fl. Folk-
skrift nr 3. 4 ff. — Anvisning att i skolorna bekämpa sjelf-
beskäftelselasten. En Handbok för hvarje Skollärare, hvilken
menstlighetens sanna wäl ligger om hjertat. Utgifwen af Jörn.
Öfvers. af S. J. Robson. 32 ff.

Statsvetenskap: Förslag till grunder för inre organisation
af en Rännesförsäkrings-anstalt för Sverige, jemte sannolikhets-
beräkning, af J. M. Flygare. 1 R:dr.

Historia och Geografi: Försök till Läro- och Läsebok i
Sveriges Historia och Geografi, för Folkskolor och de lärda
Skolornas nedersta klasser, af Jacob Stelund. 16 ff. — C.
J. Lénström, Lärobok i allmänna och Swenska Kyrkohistorien
för Gymnasier, Students- och Prest-examina. 1: 8. — Sam-
mandrag af några inhemta upplysningar om de ropande rö-
stierna, eller den så kallade Predikofjukan i Småland, åren 1842
och 43, 12 ff. — Upsala Årskrifts Herdaminne, 4:de häft. 1
R:dr. — Biogr. Lexikon öfwer namn. Swenske Män. 9:de
Bandets 1:sta häfte. 28 ff. — Frey. Tidsskrift för Wetenskap
och Konst. Årg. 1843. 1:sta Häft. (Prenum. pris för hel år-
gång eller 6 häften 4 R:dr) — Grekiske och Romerske Prosai-
ker i Svensk Öfvers.; innehållande 3:die Delen af Plutarchos'
jemförande Lefwernesbeskrifningar, öfvers. af P. J. Emanu-
elsson. 1: 8. — En skalds Lustwandringar i Tyssland, Italis-
en, Grekland och Orienten; af H. E. Andersen. Öfvers. efter
Danska Originalen "En Digtars Bazar." Sednare Delen. 1:
16. — Beskrifning jemte Karta öfwer Bromma Socken, upp-
rättad wid Kongl. General-Landmäteri-kontoret för att tjena
till modell för de Sockenkartor det åligger Herrar Kommiss-
sions-Landmätare att författa. 40 ff.

Sköna Vetenskaperna: Tal wid Minnesfesten d. 6 Febr.
1843 i anledning af S. M. Konung Carl XIV Johans 25-

åriga Regering, hållet i Nya Elementar-Skolan af J. Lundsbergson. 2:dra uppl. 8 fl. — Tal på 25:te årsdagen af S. M. Konung Carl XIV Johans tillträde till Regeringen hållet i Stockholms Gymnasium d. 6 Febr. 1843, af Axel Euren. 12 fl. — Fremlingen bland de fina. Novell af G. S. Mellin. 2:dra uppl. 32 fl. — Sophia Lee, De två Emilierna, 4:de o. fifta b., innehållande derjemte en novell: Den sista af sin ätt, af Förf. till "Druchleborough Hall" (31 b. af Nytt Läs-Bibl. 1842—43) 8 fl. — Lea Cornelia, af Anna Marie, 1—3 bh. (32—34 bh. af Nytt Läs-Bibl. 1842—43) 24 fl. — Michel Masson, Hör icke wid Drottningen. Öfvers. 1: 6. — Min Hustrus Son, af Paul de Kock. Öfvers. 2:dra Delen. 16 fl. — Till frände af S. M. Konungens Regerings-Jubiläum. Prolog till Operan Ferdinand Cortez, jemte Ord till kulesterna i det National-Divertissement, som gifves å Kongl. Theatern d. 6 Febr. 1843. 8 fl. — Sömmångerskan. Opera i 3 Akter. Orden af Romani. Musiken af Bellini. 24 fl. — Sin Dides Memoirer. Komed i 3 Akter. Öfver Franskan. 32 fl. — Åsfar Lindeblad, Jösterländska Sånger. 20 fl. — Några poetiska Förfök af Agnes Engström. 40 fl. — Naturens Bok. En samling af Poëmer, Kärleksfånger, Ballader och Romanfer. 1:a Häftet. 24 fl.

Erön Konst: Walda Sånger wid Pianoforte ur Operan Sömmångerskan. Af Bellini. 1: 16. — Walda Stycken ur Operan Sömmångerskan, för Piano med utfatt fingersättning, af C. Czerny. 1:a och 2:dra häft. 1 R:dr. — Nouvelles Récréations musicales. 11 Morceaux favoris arrangés d'une manière très facile pour le Pianoforte par F. Hünten. 1 R:dr. — Fyrhändig Elementar-Öfningar för Piano, med utfatt fingersättning, af Heinrich Enckhausen. 24 fl. — Stockholms-Bilder, tecknade af Ferdinand Tollin. 32 fl. — Scener ur dagliga lifvet. (Af Stud. i Lund C. G. W. Carlsson). 1. häft. m. 4 pl. 24 fl. — Vyer öfver Sveriges Städer. 3:dje planchen, innehållande en större vy af Stockholm, samt 10 vyer öfver dess omgifningar. 1: 16. — Porträtt af G. M. Wellman. Omgifvet af de namnkunnigaste personerna i Fredmans Epistlar. 2 R:dr. — Ett Natursyde ur tidens stora Galleri. Aftryck ur tidningen Phoenix s. d. 28 Jan. 1843, med 2:ne lithogr. 12 fl. — Vä! Eller historien om huru Fogel Phoenix och Michel Räf draga Baggen wid näsan. Ett Dag-Stycke. Med en ofantlig mängd upplysande bilder i texten. 16 fl. — Årsberättelse afgifwen wid Konst-Föreningens allmänna ekonomiska Års-Sammankomst d. 31 Januari 1843.

Medicinska Vetenskaperna: Summarisk Redogörelse för den kliniska undervisningen jemte sjukvården å Kgl. Serafimer-Lazarettets afdelning för inwärtas sjuke, under loppet af år 1842, af Dr M. Hus. 1: 16. — Jacqu. Guillemeau, Förlösningskonst och Afhandling om Späda Barns Skötsel. 3 ferg öfversatte af P. G. Cedersköld. 24 fl. — Grundlig Anvisning till bot för all slags Blinskallighet, som icke beror af hög ålder. För Läkare och icke-Läkare, af Dr H. Hedelich. 8 fl. — Populär Chirurgi, eller konsten att, då en Chirurgs biträde saknas, wid svåra yttre skador snart anskaffa hjälp och anlägga yttre förband, af Dr Matthias Mayor, Öfverchirurg wid hospitalet i Laufanne m. m. Öfvers. 16 fl.

Naturvetenskaperna: Öfversigt af Wert-Familjerna, med afseende på deras användande wid werternas undersökning och bestämning, enligt Prof. Fries' system utarbetad af C. F. Nyman. 1 R:dr. — Handbok för Mineraloger under resor i Sverige (af Frib. W. Pfinger). 1: 16. — Bibliothek i populär Naturkunnighet. 36:e Häftet. (2:dra Afdeln. 6:e häft). inneh.: Naturlifswets märkvärdigaste företeelser inom Wert- och Djur-organismen, med hänseende till Plan och Andamål; af P. M. Ruget. Med 4 quaruplancher. För Subskrib. 1: 8. För Köp. 1: 36.

Matematiska Vetenskaperna: Lärobok i Geometrien, af H. Heitel, Lektor wid Abo Gymnasium. 44 fl. — Elementar-Lärobok i Algebra af C. G. Björling. Fjerde uppl. 1: 40.

Krigsvetenskap: Exercitie-Reglemente för Cavalleriet. Andra uppl. 1: 16.

Ekonomi: Berättelse om Mullbärsplanteringen och Silkesodlingen under 1842; afgifwen till Sällskapet för inhemsk Silkesodling d. 31 Dec. 1842 af Sällskapets Förvaltnings-Utskott. 8 fl.

Blandade Ämnen: Kongl. Vetenskaps-Akademien Handlingar för 1841. 1: 16. — Allt Banko.

Köpenhamn d. 3 April. Igaar aabnedes Konststudiet iingen paa Charlottenborg for Publicum og vedbliver, med en Entré af 16 S, at staae aaben til Midten af Mai Maaned. Den bestaaer iaar af et talrigere Antal Gjenstande end vel nogenstunde tidligere, nemlig af 359 Numere, der rimeligvis, som sædvanlig, under selve Udstillingen ville blive forogede med en Deel flere. Af danske Konstnere findes der 238 Malerier, 25 Billedhuggerarbejder, 8 Bygningsplaner, 6 Arbejder i Ornamentfaget, 4 Porcellains-malerier, 15 Tegninger, 3 xylographiske Forsøg, 8 Haandværksarbejder; af udenlandske Konstnere er der 52 Malerier, som for den største Deel tilhøre Thorvaldsen. De Konstnere, der ere talrigst og bedst repræsenterede, ere Landskabs- og Portraimaleriet, hvorimod der findes temmelig faa Charakter- og Situationsstykker. Af Billedhuggerarbejder er Antallet, uagtet Thorvaldsen intet har leveret, respectabelt; deriblandt henlede vi især Opmærksomheden paa Amor, der siber sine Pile, og Antiope (af Bisfen), samt de fortreffelige Buste af Conferens-Raad Collin, Dr Krarup og Statsraad Treschow. (Fædrel.)

Tyskland. Den genom sina Memoirer öfver Polen och andra skrifter bekante Garro Herring lesiver lycklig och tillfreds på andra sidan oceanen, i Brasilien. Han har gift sig med en svart enkä, som har en liten puckel och en stor förmögenhet. Så berättar Dorfzeitung.

N:o 15 af denna Tidning utgifwes Fördagen d. 15 April.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1843.

